

Samarbeidsavtale om areal- og transportutvikling i Mjøsbyen 2022-26

Vedtatt av styringsgruppa for
Mjøsbyensamarbeidet 19. februar 2021

I løpet av 2021 er avtalen vedtatt av alle kommuner i
Mjøsbyen og Innlandet fylkeskommune. Avtalen har
også tilslutning fra Statens vegvesen,
Jernbanedirektoratet og Statsforvalteren i Innlandet.

MJØSBYEN

Attraktive steder og grønne reiser

Innhold

1	Parter i avtalen	2
2	Bakgrunn for avtalen.....	4
3	Hensikten med avtalen.....	5
4	Hovedprinsipp for samarbeidet	6
5	Mål for samarbeidet.....	7
6	Oppgaver	8
7	Organisering	9
8	Økonomi og rapportering	11
9	Avtalepartenes ansvar og forpliktelser	12
10	Oppsigelse av avtalen	13
11	Endring av avtalen.....	14
12	Avtalens varighet.....	15

1 Parter i avtalen

Denne samarbeidsavtalen om areal- og transportutvikling i Mjøsbyen er inngått mellom følgende parter:

Innlandet fylkeskommune
Øyer kommune
Lillehammer kommune
Gausdal kommune
Ringsaker kommune
Hamar kommune
Løten kommune
Elverum kommune
Stange kommune
Gjøvik kommune
Vestre Toten kommune
Østre Toten kommune
Statens vegvesen
Jernbanedirektoratet
Statsforvalteren i Innlandet

Avtalen inngås mellom alle ovennevnte parter. De statlige etatene deltar i samarbeidet i kraft av sin sektorkompetanse. I de tilfeller der Mjøsbyen uttaler seg til statlige planprosesser vil statsetatene ikke være en del av uttalelsen. Dette vil i så fall fremgå i den enkelte sak.

Dersom partene er enige om det, kan andre parter inviteres til å delta i samarbeidet og slutte seg til avtalen.

Even Aleksander Hagen, Fylkesordfører i Innlandet fylkeskommune

Jon Halvor Midtmageli, Ordfører i Øyer

Ingunn Trosholmen, Ordfører i Lillehammer

Anette Musdalslien, Ordfører i Gausdal kommune

Anita Ihle Steen, Ordfører i Ringsaker

Einar Busterud, Ordfører i Hamar

Nils A. Røhne, Ordfører i Stange

Marte Larsen Tønseth, Ordfører i Løten

Lillian Skjærvik, Ordfører i Elverum

Torvild Sveen, Ordfører i Gjøvik

Bror Helgestad, Ordfører i Østre Toten

Frode Engen, Leder planutvalget i Vestre Toten

Ove Skovdahl, spesialrådgiver i Jernbanedirektoratet

Fred Anton Mykland, Avdelingsdirektør Statens vegvesen

Anne Kathrine Fossum, Kommunal- og samordningsdirektør, Statsforvalteren i Innlandet

2 Bakgrunn for avtalen

Areal- og transportpolitikken formes av kommunene, fylkeskommunen og av staten. Det er derfor viktig at forvaltningsnivåene samarbeider på grunnlag av felles mål og strategier.

Felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen ble endelig vedtatt av Innlandet fylkeskommune 28.04.2020. Forut for dette hadde en samlet styringsgruppe i Mjøsbyensamarbeidet, med representanter fra alle parter som deltok i strategiarbeidet, anbefalt strategien. Alle 11 kommuner i Mjøsbyensamarbeidet har i tillegg sluttet seg til strategien gjennom egne politiske vedtak.

Det fremgår av strategien at den skal følges opp med en forpliktende samarbeidsavtale:

For å sikre at strategiarbeidet videreføres, bør partene inngå en samarbeidsavtale med sikte på å inngå forpliktelser om arbeids- og ansvarsdeling og om finansiering av tiltak.

Areal- og transportpolitikken er viktig for å styrke Mjøsbyens attraktivitet og konkurransekraft og for å nå nasjonale, regionale og lokale klima-, transport- og arealmål. De nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, vedtatt 14 mai 2019, vektlegger regionale løsninger for å imøtekomme nasjonale, regionale og lokale mål.

Mjøsbyen er et flerkjernet by- og tettstedsområde med over 200.000 innbyggere og ca. 100.000 arbeidsplasser. I tillegg er noen av Norges største reiselivsdestinasjoner i Mjøsbyen. Samarbeidet om Mjøsbyen skal bidra til videreutvikling av hele området som felles bo- og arbeidsmarked.

Mjøsbyen har et spredt utbyggingsmønster som gjør det krevende å opprettholde byliv og tilbud i sentrum av byer og tettsteder. Dette gir utfordringer med et økt bilbasert reisebehov på grunn av lange avstander mellom ulike gjøremål, kostbar drift av infrastruktur og et lite effektivt kollektivtilbud.

Innbyggerne i Mjøsbyen kjører bil på 7 av 10 reiser. Overgangen til nullutslippskjøretøy vil ikke skje raskt nok til at klimamålene kan nås med endret kjøretøypark og nye drivstoff alene. For å nærme seg målene i Innlandet er en helt avhengig av å redusere transportomfanget i byer og tettsteder og øke andelen som reiser kollektivt, sykler og går. Videre er det nødvendig med flere «grønne reiser» mellom regionale byer og tettsteder. Reduksjon i antall kjøretøy, uavhengig av drivstofftype, vil også bidra til mer attraktiv byutvikling i tråd med bærekraftmålene.

Mjøsbyen er i dag ikke blant de byområdene som staten har inngått belønnings- eller byvekstavtale med. Mjøsbyen mangler derfor finansieringsløsninger for å styrke kollektivtransport, sykkel og gange i kombinasjon med anbefalt arealbruk.

Vedtatt felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen viser hvordan mer samordnet areal- og transportutvikling kan bidra til konkurransekraft og bærekraft, i tråd med lokale, regionale og nasjonale målsettinger.

3 Hensikten med avtalen

Formålet med samarbeidsavtalen er å beskrive, formalisere og avklare forpliktelser i samarbeidet mellom partene i avtalen.

Hvilket ansvar hver enkelt part har for gjennomføring av Felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen fremgår av handlingsprogrammet i strategidokumentet.

I Felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen er hensikten med en samarbeidsavtale definert slik:

- *Et felles grep på areal- og transportutviklingen, særlig et arbeid for å påvirke mulighetene for å etablere belønningsordning / byvekstavtale som kan bidra til å finansiere investeringer i infrastruktur og drift av kollektivtrafikken.*
- *Langsiktig politikk som grunnlag for prioritering av kortsiktige tiltak.*
- *Samhandling mellom forvaltningsnivåene, særlig areal- og samferdselsmyndighetene, for å sikre helhetlige løsninger og økt forutsigbarhet.*
- *Samhandling mellom kommunene i Mjøsbyen.*

4 Hovedprinsipp for samarbeidet

Partene i denne avtalen inngår et langsiktig samarbeid om en felles areal- og transportutvikling i Mjøsbyen som skal sikre en mer konkurransedyktig og bærekraftig region.

Til grunn for arbeidet legges vedtatt Felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen.

Samarbeidet skal baseres på følgende prinsipper:

- Samarbeidet er mellom selvstendige og likeverdige parter. De statlige etatene deltar i i kraft av sin sektorkompetanse. Samtidig vil de statlige etatene gjennom samarbeidet få informasjon om lokale- og regionale forhold av betydning for deres arbeid med statlige planer og tiltak.
- Konsensus legges til grunn for anbefalinger og tilrådninger. Konsensus betyr ikke nødvendigvis at alle er enig i alt, men det betyr at ingen motsetter seg en kompromissløsning. Unntaksvis kan det likevel være slik at partene er uenige om en sak. Da bør det fremgå av den aktuelle sak hva partene er uenige om og hvordan samarbeidet skal forholde seg til dette fremover.
- Samarbeidet baseres på en dialog- og kunnskapsbasert tilnærming.

5 Mål for samarbeidet

Hovedmålet for Mjøsbystrategien er å bidra til en utvikling av en mer konkurransedyktig- og bærekraftig region med attraktive og levende byer og tettsteder og «grønne reiser».

Videre er de overordnede målsettingene for Mjøsbystrategien:

- Utvikle Mjøsbyen til et mer attraktivt og funksjonelt bo- og arbeidsmarked.
- Transportsystemet skal knytte den flerkjernet regionen bedre sammen, og knytte regionen tettere sammen med omkringliggende regioner.
- Strategien skal legge vekt på arealeffektiv og universell knutepunktutvikling som bidrar til enkle overganger mellom transportmidler.
- Strategien skal bidra til å oppfylle målet om klimanøytralitet.

Som det fremgår av felles strategi er det også sentralt for kommunene og fylkeskommunen å arbeide for å få etablert en statlig belønningsordning eller mulighet for byvekstavtale for mellomstore byområder.

Det overordnede målet for samarbeidet er å sikre at ovennevnte målsettinger i Mjøsbystrategien nås.

Samarbeidet skal bidra til å gjøre samarbeidspartnerne gode til å finne lokale løsninger som fremmer attraktive steder og klimavennlige transportmiddelvalg.

I tillegg er det viktig for samarbeidet å:

- Bidra til en mer forpliktende samordning av areal- og transportutviklingen som følger opp lokale, regionale og nasjonale mål.
- Sikre et godt, kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag for folkevalgte i kommunene og i fylkeskommunen, samt for andre myndigheter og sektorer, for å bidra til helhetlige løsninger og økt gjennomføringskraft.
- Samarbeidet skal bidra til å tilfredsstillе nasjonale forventninger knyttet til mulig søknad / forhandlinger om samarbeid med staten, om relevante ordninger for styrket finansiering av «grønne reiser» og bærekraftig arealbruk.
- Øke Mjøsbyregionens bostedsattraktivitet, gjøre regionens eksportbedrifter i stand til å konkurrere internasjonalt og sørge for effektive mobilitetsløsninger mellom byene.
- Øke trafikksikkerheten til alle trafikanter og være med å bidra til 0-visjonen om antall drepte trafikanter.

6 Oppgaver

Målsettingene for Mjøsbyen er ambisiøse og krever en arena for god samordning av strategier, planer og tiltak for å sikre måloppnåelse. En oppfølging gjennom nye regionale planer og strategier, samt handlingsprogram for fylkesveger og Nasjonal transportplan (NTP), vil være viktig. I tillegg vil det være viktig med god forankring i kommunenes overordnede strategier og planer, som for eksempel revisjon av planstrategier og kommuneplaner.

Felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen inneholder et ambisiøst handlingsprogram, med i alt 20 handlingspunkter. Oppgavene i samarbeidet vil hovedsakelig være knyttet til oppfølging av handlingsprogrammet for Mjøsbystrategien. Handlingsprogrammet skal følge opp strategiene på kort sikt (2019-23) og mellomlang sikt (2024-2033).

Handlingsprogrammet har to deler: Overordnede samordningsoppgaver og oppgaver for oppfølging av arealstrategier, samt oppgaver for oppfølging av transportstrategier.

Det vil være behov for å prioritere og sikre finansiering for gjennomføring av tiltakene i handlingsprogrammet. En løpende prioritering av de ulike tiltakene i handlingsprogrammet, vil være en sentral oppgave.

I tillegg vil viktige oppgaver være:

- Iverksette felles utredninger.
- Nettverksbygging.
- Gjennomføre dialog- og kunnskapssamlinger.
- Sikre best mulig samordning, forankring og framdrift av prioriterte planer, prosjekter og fysiske tiltak.
- Utarbeide felles uttalelser til nasjonale planprosesser, herunder Nasjonal transportplan.
- Arbeide fram et faglig grunnlag for søknad / forhandlinger om belønningsavtale eller byveksttale med staten for å styrke «grønne» reiser og bærekraftig arealbruk.
- Kommunikasjon og formidling, herunder drifte og videreutvikle hjemmesiden til Mjøsbyen www.mjosbyen.no.

7 Organisering

Politisk organisering

Styringsgruppe

Det etableres en styringsgruppe med tilsvarende sammensetningen som tidligere styringsgruppe for utarbeidelse av Mjøsbystrategien. Styringsgruppen består av politisk ledelse i kommuner og fylkeskommune og administrativ ledelse i statlige etater. Andre aktører enn samarbeidspartnere fra Mjøsbystrategien, kan inviteres inn i samarbeidet.

Mandat for styringsgruppen:

- Være styringsgruppe for arbeidet knyttet til oppfølging av vedtatt felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen.
- Gi anbefalinger til formelt organ (kommunestyret, fylkesting og utvalg i fylkeskommunen og statlige etater) for beslutninger i etterkant.
- Følge opp budsjett og bruk av midler.

Styringsgruppen konstituerer seg selv og bestemmer nærmere representasjon og sammensetning.

Styringsgruppen gir den administrative samarbeidsgruppen mandat og oppgaver, og drøfter utredninger og forslag som fremmes.

Deltagerne i styringsgruppen har et særlig ansvar for forankring i sin egen organisasjon. Styringsgruppen gir tilrådninger til sine respektive politiske og administrative, overordnede organer.

Møtehyppighet: 2-4 møter pr. år. Styringsgruppens arbeid legges opp på måter som bidrar til bred politisk forankring, herunder tilrettelegging for å drøfte saker i formannskap / fylkesutvalg i forkant av møtene i styringsgruppen.

Administrativ organisering

Administrativ samarbeidsgruppe

Det etableres en fast samarbeidsgruppe for oppfølgingen av Mjøsbystrategien med tilsvarende sammensetning som tidligere prosjektgruppe for utarbeidelse av strategien. Andre aktører enn samarbeidspartnere fra strategiarbeidet, kan etter behov inviteres inn i samarbeidet.

Deltagere i samarbeidsgruppen bør ha en lederrolle eller fagkoordinatorrolle for å sikre bred forankring av det faglige arbeidet i egen organisasjon. Fastsettelse av representasjon i den administrative samarbeidsgruppen bestemmes nærmere hos den enkelte organisasjon.

Saker til styringsgruppen forberedes av den administrative samarbeidsgruppen. Innlandet fylkeskommune vil være sekretær for samarbeidsgruppen og innkaller / tilrettelegger for gruppens møter og fører referat fra møtene.

Mandat for samarbeidsgruppen:

- Vurdere viktige faglige problemstillinger som omfattes av samarbeidet.
- Være faglig drøftingsgruppe og arena for samordning av prioriterte oppgaver (jf. kap. 6 i denne avtalen).
- Forberede saker til styringsgruppen.
- Være et organ hvor aktuelle faglige prosjekt- / arbeidsgrupper nedsettes bla. knyttet til felles utredninger / planoppgaver og kommunikasjon.
- Arrangere dialog- og kunnskapssamlinger.

Sekretariat

I tillegg til etablering av en administrativ samarbeidsgruppe, vil det være behov for å etablere et fast sekretariat. Dette for å sikre økt gjennomføring knyttet til oppfølging av handlingsprogrammet til Mjøsbystrategien. Videre vil et sekretariat kunne drive tydelig faglig ledelse, areanautvikling i tråd med samarbeidsavtalen og styrke utførelsen av areal- og transportplanarbeidet. Ansvar for sekretariatet vil være Innlandet fylkeskommune. Deltakelse i sekretariatet fra andre parter utover fylkeskommunen vil bli vurdert.

8 Økonomi og rapportering

Det er behov for å avsette midler til drift av samarbeidsnettverket for å sikre nødvendig oppfølging. Det er ønskelig med delfinansiering fra alle parter. Midler til fysiske investeringer omfattes ikke av denne avtalen.

Samarbeidet under denne avtalen baserer seg på følgende hovedmodell for finansiering og rapportering:

- Midler knyttet til felles kunnskapsgrunnlag herunder bl.a. innhenting av faglige råd og utredninger, drift og utvikling av hjemmesiden www.mjøsbyen.no, skjer i form av spleiselag. Fra og med år 2022 bidrar Innlandet fylkeskommune årlig med kr. 500.000,- Hver av kommunene bidrar årlig med en fast sum kr. 50.000,- + et tillegg på kr 2 pr innbygger. Dette vil gi en årlig basisfinansiering av samarbeidet på i størrelsesorden 1,4 mill kr.
- Statsetatene forventes å bidra gjennom medvirkning i dialogsamlinger som bidrar til faglig utvikling og eventuelt gjennom medfinansiering av utredninger som er relevant for egen part.
- Innlandets fylkeskommune bidrar med årlige midler til å drifte et sekretariat, herunder nødvendige administrative ressurser, planlegging og gjennomføring av dialog- og kunnskapssamlinger, samt konsulentbistand til prosessledelse og utredninger.
- Enkeltprosjekter som ikke inngår i prosjektbistanden dekkes i hvert enkelt tilfelle av deltagende parter med den kostnadsfordelingen partene blir enige om. Det inngås skriftlige avtaler om dette for hvert enkelt prosjekt.
- De samarbeidende parter dekker egne kostnader til sine deltakere/representanter i arbeidet underlagt denne avtalen.
- Mjøsbyesamarbeidet skal fremlegge årsrapport for avtalepartene.

9 Avtalepartenes ansvar og forpliktelser

Hver av partene i denne avtalen er forpliktet til å stille til disposisjon den nødvendige kompetanse, kapasitet og økonomiske midler som følger av denne avtalen, jfr kapittel 8.

Hver av partene er forpliktet til aktivt å arbeide for å støtte opp om samarbeidet og de mål og strategier det er basert på.

10 Oppsigelse av avtalen

Dersom en eller flere av avtalepartnerne sier opp avtalen, vil styringsgruppen vurdere om avtalen må endres som følge av dette. Oppsigelse av avtalen fra en av partene må skje med minst ett års varsel gjeldende fra 1. januar.

11 Endring av avtalen

Hver av partene kan be om revidering av avtalen. Endring av avtalen krever tilslutning av samtlige parter.

12 Avtalens varighet

For å nå målsettingene knyttet til Mjøsbystrategien legges det opp til et langsiktig samarbeid. Avtalens varighet settes i første omgang til 5 år med en felles intensjon om å forlenge avtalen. Beslutning om forlengelse av avtalen skal skje senest ett år før avtalen utløper.

MJØSBYEN